

קראנו בשבילכם...

HOARD'S DAIRYMAN

THE NATIONAL DAIRY FARM MAGAZINE

תחליף חלב על בסיס סויה עלול להוריד את רמת הטוסטסטרון אצל קטינים, תינוקות

H.D. 25/10/02

כך התוצאות של מחקר שבוצע עם סוג מסויים של קופים קטנים (marmosets). חוקרים בסקוטלנד מצאו רמות טסטוסטרון מוקטנות בקופים שהזנו בתחליף חלב מבוסס על סויה. ידוע שחלב סויה מכיל כמויות גדולות של phytoestrogens, מין תרכובות דומות אסטרוגן העלולות להשפיע על הקטנת רמות טסטוסטרון. החוקרים מודאגים באשר למשמעות של תוצאות המחקר עד כה, אך מסכימים שדרוש מחקר נוסף על מנת להבין יותר טוב את השפעתן של רמות טסטוסטרון יותר נמוכות אצל תינוקות וידיים קטנים.

הוסף מולסה כדי להעלות אחוז השומן בחלב

H.D. 25/10/02

מחקר שבוצע לאחרונה במרכז האמריקאי לחקר המספוא השתמש ב-48 פרות מחולקות ל-12 קבוצות, כ"א עם ארבע פרות. פרות אלה קובצו באופן אקראי והואבסו במנה כולית עם 29 עד 17 אחוז תירס בלחות גבוהה (high-moisture corn) תוך החלפתו באפס עד 12 אחוז של מולסה. הפרות הוזנו במנותיהן השונות במשך שמונה שבועות.

התוצאות הראו, שהוספת המולסה העלתה את סוכרי המנה ב-4.6%, דבר שמצדו המדיץ את ייצור החלבון המיקרוביאלי בכרס, וזה גרם למעט יותר העלאה של תכולת התאית. שינוי המנה גם הקטין באופן משמעותי את הפרשת החנקן בשתן והוריד את ריכוז האמוניה בכרס.

bou-strō-phē'dōn, n. [Gr. *boustrōphēdon*: *bous*, an ox, and *strophēin*, to turn.] An ancient Hittite and Grecian mode of writing in alternate lines, one from right to left, and the next from left to right, as fields are plowed.

זה בהחלט מתקבל על הדעת שכך חרשו, תלם לצד תלם, כי אז עבדו במחרשה בת סכין (או 'חורץ') אחד, דוגמת מחרשות הפלחים המקומיים שלנו בחלקותיהם, לפני ההמצאה והכנסת המחרשה המהפכת.

מעניין במה עסקה חציבת/חריטת 17,000 האותיות הללו לפני אלפי שנים: זאת היתה מעין אמנה חברתית (עם השלכות משפטיות ואולי גם מדיניות) וכלכלית שהקיפה את מעגלי החיים העיקריים באותה עת. אם כן, תריסר הלוחות הכילו צווים והנחיות של התנהגות כל פרט בחברה בנושאים, כמו: חירות הפרט, רכוש, ירושה, ניאוף, אלימות, ועוד.

בסיכום, אנו מוצאים את הפר או/ו השור ואפילו את הפרה באינסוף מצבים ושימושים, החל מקרבנות ועד קרבות, במטלות עבודה קשה ועד אירועי-ספורט כבר בזמן העתיק. מן הראוי שנקדיש לרב-גווניות זאת מעט תשומת-הלב באחת החוברות הבאות של בטאונו.

מרדכי מלען

Dairy Herd Management

החלטות לגבי ריפוד בחול – לפני תכנון הרפת

D.H.M. 06/2002

במדור Profit tips של הירחון ממליצים לבחור ולהחליט על סוג הרפד בטרם ניגשים לתכנון רפת תאירביצה. במיוחד חשוב הדבר כאשר מדובר בחול, כי במקרה זה יש לתכנן ולהבטיח מערכת סילוק זבל ושפכים בהתאם לחומר הרפד – ולא להפך. אם לא נוהגים כך, צפוי שיצטרכו לסבול מתקלות וחיפוש אחרי פתרון בעיות טכניות וממשקיות בכל תקופת קיומה של הרפת.

מיחזור חול בתאי־רביצה

H.D. 06/2002

כידוע, חול הוא ריפוד אידיאלי לתאי־רביצה, כי אין בו הרבה חומרים המשמשים כר צמיחה וריבוי של חידקים. כמו כן, זה חומר שמתפורז וזו בקלות בהתאם למיקום משקל הפרה – בקיצור, הוא נוח לפרה וגם קל לשימוש בתאים. אפשר להקטין את ההוצאות הקשורות לאחזקת תאי־רביצה באמצעות מיחזור החול שנאסף וסולק על ידי מערכת שטיפה יעודית. השימוש בציוד יעיל ומתאים לתנאי הרפת המסויימת חשוב מאד; אפשר למצוא בגרסאות שונות.

אולם, מיחזור חול לריפוד תאי־רביצה מהווה סיכון מסויים באשר לחשיפת הפרות לחידקים גורמי מסטיטיס. במשך השנה שחלפה עסקו חוקרים בהערכת השימוש בחול ממוחזר. חילקו את רפת התאים באוניברסיטת ג'ורג'יה, ארה"ב לשני קטעים, בהם ריפדו בחול נקי או בחול ממוחזר. דוגמיות חול נבדקו לחומר יבש ולחומר אורגני, עם תוצאות כלהלן:

חומר יבש (%)	חומר אורגני (%)	
96.7	0.6	חול טריי
96.5	1.1	חול ממוחזר

נמצאו ריכוזי חידקים יותר גדולים בחול הממוחזר, אלא שאוכלוסיות החידקים הנוכחות לא בהכרח מסוג אלה הגורמים למסטיטיס.

ואל תשכחו להוסיף חול חדש תמיד מאחור (מקום העטין) בתאים ולא לגרוף רפד ישן מלפנים לאחור, כי בדרך כלל הוא מכיל ורווי חידקים עוד מזמן. (מ.מ.)

החשוב ביותר בתוצאות המחקר, שהוספת מולסה הביאה לידי הגדלה משמעותית בייצור השומן, כמו גם הגבירה את צריכת החומר היבש. תנובת החלב, החלבון והלקטוז לא הושפעה על ידי השינוי. המחקר מצא, שהוספת 35% מולסה למנה הכולית הניבה את מירב התועלת.

איך להעלות החלבון בחלב

H.D. 25/10/02

בתשובה לשאלת קורא הוארדז' דירימן ענה התזונאי M. Hutjens: ישנן שתי גישות בסיסיות אפשריות כדי להעלות את תכולתו של רכיב החלבון האמיתי בחלב, על מנת לנצל במלואו את הפוטנציאל הגנטי בעדרך. ראשית אפשר להמריץ את הפעילות המיקרוביאלית בכרס, אשר מצידה תייצר רמות יותר גבוהות של חומצות־אמינו וחידקים. גישה זאת היא הכי כלכלית ונותנת את המאזן הטוב ביותר של חומצות־אמינו. השיטות להלן עשויות לשמש הונקה ליבול חומצות־אמינו מיקרוביאליות:

- ♦ המרצת התסיסה בכרס;
- ♦ שמירה על pH מיטבי בכרס;
- ♦ איזון הרמה של פחמימות תסיסות (fermentable);
- ♦ שמירה על רמת האמוניה בכרס לטובת גידול חידקי;
- ♦ הטבה של צריכת חומר יבש על בסיס נעכלות.

אפשרות שניה היא איזון תצרוכת חומצות־אמינו ממקור חלבון בלתי־פריק בכרס (RUP, חלבון שרידי), אם גם גישה זאת יותר יקרה. למעשה היא דורשת הערכה של רמות RUP של מזונות שונים, השפעת צריכת חומר יבש, איזון חומצות־אמינו ב־RUP, והפחתת חומצות־אמינו מגבילות (first limiting amino acids). מומלץ שתזונאי מקצועי יסייע בתכנון המנה, תוך הקפדה על רמת זרם חומצות־אמינו למעי הדק.

טען: "ללבנים יש תכונה גנטית שגויה, בזה שהם מסוגלים גם בתור מבוגרים לפרק את סוכר החלב (לקטוז)".

בספר חדש יחסית מוזכר, שבשנת 1965 הגיעו חוקרים ופעילים בנושאי פיתוח לתגלית שהרבה בני-אדם שחורים וצהובים לא חולים מן המים שהם מוסיפים לאבקת-חלב לצורך דילולה, אלא מאבקת-החלב עצמה. נאמר שם, שרשימת העמים המתקשים בעיכול חלב מתארכת יותר ויותר עד שמתברר, שסטיה תורשתית נגד חלב מתקבלת על הדעת.

ממש ה'לם לארצות מ'יצאות חלב ומוצריו - ומוסיף הירחון "שהיה צריך לדעת זאת מוזמן, כי כבר ב-1928 אמר מישהו ידוע כ-*politically not correct*, שחלב פרות (הסכנה הלבנה) מוזיק יותר ממשקה חרף".

הנה הטבלה שפורסמה בירחון ה"ל בעיצוב נאה למדי, המפרטת אוכלוסיות באזורים שונים בעולם ושיעור (%) בני אותן ארצות שאינם יכולים לצרוך חלב (בתור מבוגרים):

%		%	
30	צפון הודו	90-100	המזרח הרחוק
25	בדואים באפריקה	70-90	אפריקה
20	צפון-איטליה	80	מרכז אסיה
17	צפון-צרפת	80	צפון-אמריקה (שחורים)
17	פינלנד	65-75	דרום-אמריקה
15	גרמניה	70	דרום-הודו
15	צפון-אמריקה (לבנים)	70	דרום-איטליה
3-15	בריטניה הגדולה	65	דרום-צרפת
3-5	סקנדינביה	53	צפון-אמריקה (היספנים)

בעצמה צפויה לחדלון כי אינה יכולה לעכל לקטוז במתנה?

בהקשר זה יש להזכיר ולברך על פתרונות מתקדמים (אל תשאלו מתי זה יגיע גם לאפריקה). בירחון דצמבר 2002 של *ARS*, שירות המחקר החקלאי של ארה"ב ישנה התייחסות מקיפה בנושאים הקשורים למזון בריא לכל אחד. גם שם מוזכר שבערך רבע מכל המבוגרים (בעולם?, בארה"ב?) אינם מסוגלים לעכל מוצרי חלב. חוקרי *ARS* השתמשו בחידק מסוים לייצור תסס (*enzyme*) המסוגל לפרק

Veeteelt

צבע ועיכול לקטוז

Veeteelt 1/XII/2002

ירחון מגדלי הבקר ההולנדי מראשית דצמבר '02 מביא מידע (לרבים ידוע מזמן) אודות שתיית חלב ועיכולו התקין על ידי בני עמים שונים. יש להדגיש מראש, אין כאן מגמה גזענית, חלילה וחס, אלא להפך - צער רב על סבל הזולת, וגם על צמצום סביר של יצוא אבקת-חלב לחלק ניכר של אוכלוסיית העולם. נביא כאן את עיקר הדברים, כי גם לנו אכפת. הפירסום האמור מאשר פעם נוספת שיש לראות כחריג ולא ככלל, שמבוגרים יכולים לשתות חלב. עד כדי כך, שמדען בשם סימון רוזנדאל טען לגבי איש הנחשב לאב-טיפוס של שותה חלב, שהוא מעין מוטציה - ובהמשך

בסיכום, מפתיע שירחון מגדלי בקר/יצרני חלב מפרסם מין מידע כזה, הרחוק מדיוק והנמקה מספקת. למשל, גם בין האוכלוסיות שנסקרו יש ומקובל לצרוך גבינות וחלב של בע"ח אחרים, צאן ועזים וכבשים, גמלים ועוד. האם גם לגבי חלב זה ישנה אותה בעיית עיכול?

אם אמנם המציאות כל כך עצובה למיליונים רבים של רעבים, ונניח שמוסדות העולם השבע והעשיר תורם ומחלק אבקת-חלב לנוקקים בעלי צבע עור כהה (מצהוב עד שחור) - מה זה עוזר לחינוך הך שאמו האמורה להניקו



את סוכר החלב האחראי לבעיה. כיום יש לצרכנים גישה למוצרים חופשיים מלקטוז כגון חלב, גבינה וגלידה, כמו כן לכדורי לקטאיד (Lactaid), המאפשרים לאנשים רגישי לקטוז לצרוך מוצרי חלב. היום מהווה חלב חסר לקטוז כאחוז אחד מסך כל שיווק החלב הנוזלי, בערך 150 מיליון ליטר/לשנה.

בכל זאת אנו מודאגים שמא שיטה זאת תביא לידי כך שנרקומנים יוכלו להתמסטל חינם אין כסף – כך דברי פקיד הסוכנות, בתנאי לשמירת אלמוניותו. על אף החוקים החריפים נגד סמים, אשר קובעים עונש מוות בתליה לסוחרים סמים, אין למלזיה תחיקה שתכלול מעשים כמו הרחת רפש פרות.



Get high for free...sniff cow dung



Faced with some of the world's strictest anti-drug laws, some addicts in Malaysia are sniffing fresh cow dung to get high. An official at the National Narcotics Agency said the problem was small but growing among addicts who cannot buy drugs. "The cow dung emits gases like sulphur, and addicts sniff on these gases to get high. The problem is not very serious yet, but we are worried as this method means addicts can get high for free," the official at the agency said on condition of anonymity. Despite harsh anti-narcotics laws that call for death by hanging for drug traffickers, Malaysia does not have legislation to cover such acts as cow dung sniffing. □

בימים אלה הגיעה אלינו חוברת ראשונה של דו"רחון חדש היוצא בהולנד על ידי Elsevier (הוצאת ספרים וספרות מקצועית חקלאית) ונשלח באמצעות חברת הדפסה בע"מ שבהונג קונג. בין מאמרים וקטעי מידע מעניינים קלטה עיננו את הקטע, המובא כאן גם במקור, שמא יחשוב מישהו שהמצאתי את זה. אך לא בזה העניין, אלא עם קצת מחשבה וחזון אפשר למצוא פה שמץ מקור למימון דרישות איכות הסביבה – אולי על ידי מכירת ריח הזבל לאוהביו המושבעים – המתמסטלים החדשים. קראו ותיווחו!

בעוד במדינת מלזיה נוהגים חוקים מחמירים במיוחד בנוגע לשימוש וסחר בסמים, לאחרונה ישנם מתמסטלים מריח זבל בקר טרי. בכיר בסוכנות הסמים הלאומית טוען, שהבעיה עדיין קטנה, אך היא גדלה ומתעצמת בקרב מסוממים (מתמסטלים) שלא יכולים לקנות סמים של ממש. "פרש פרות משחרר גזים כגון גפרית, ויש נרקומנים השואפים גזים אלה כדי להתמסטל. גם אם הבעיה עדיין איננה רצינית,